

HACI BEKTAŞ VELİ'NİN HAYATI , VE ESERLERİ

Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL *

In this article, the life and studies of Hacı Bektash Veli are discussed. The author tries to investigate the Hacı Bektash's birth date, family, name, death date, and the studies according to the various historical sources.

*Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi Başkanı

Hacı Bektaş Veli, Ahmed Yesevî'nin halifesi Lokman Perende'nin bizzat talebesidir. Kendisi mükemmel bir dini-millî kültür formasyonu almıştır.

Bu sebeple O, Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması için Türkistan illerinden vazifeli olarak gönderilmiştir. Böylesine mesuliyetli bir görevi üstlenen Horasan Alp-erenlerinden Hacı Bektaş Veli'nin Hayatı ve Eserleri'ni burada bir kaç satırla anlatabilmemiz mümkün değildir. Onun hayatım daha çok eserlerinden hareketle ele almak zorundayız. Ancak günümüze kadar Hacı Bektaş Veli'nin hayatı ve eserleri hakkında (Prof. Dr. Esad Coşan hariç) ciddi bir araştırma yapılmamıştır.

Birkaç yıldan bu yana idame ettirmeye çalıştığımız "Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi" nezdinde Hacı Bektaş Veli'nin hayatını, eserlerini, fikirlerini ve tesirlerini araştırmaya başladık. Bunlar zamanla Merkezimizde sırasıyla neşredilecektir.

Hacı Bektaş Veli'nin hayatını, eserlerini ayrı ayrı ele alacağız. Özellikle Onun hayatı etrafında teşekkül eden menkıbeler ve velayetnâmeler çerçevesinde "Menkabevî Hayatı"nı ayrıca vereceğiz. Bu makalemizde ise, sadece "Hacı Bektaş Veli'nin Tarihî Hayatı ve Eserleri'ni ana hatlarıyla vermeye çalışacağız.

1. Hacı Bektaş Veli'nin Yaşadığı Devir ve Doğum Tarihi:

Asıl adı Muhammed Bektaş olan Hacı Bektaş Veli'nin yaşadığı dönem ve çevre iyi bilinmekle beraber, kaynaklarda doğumu hakkında farklı bilgilere rastlanmaktadır.

Doğum ve vefat tarihleri konusunu en eski kaynaklardan başlayarak bugüne kadar yapılmış tetkiklerden elde ettiğimiz bilgiler ışığında kısaca şöyle izah edelim:

Hacı Bektaş Veli'den bahseden kaynakların en eskisi Eflâkî Dede'nin "Menâkıbu'1-Arifin" (1) adlı eseridir. Eflâkî

--- 15 ---

"Hacı Bektaş'ın Baba Resûlullah (Baba İshak)'ın meşhur halifesi olduğunu" söyler. Hacı Bektaş'tan bahseden diğer eski bir kaynak da; Aşıkpaşazade Tarihi'dir. Bu eserde Hacı Bektaş'ın doğum ve vefat tarihleri hakkında herhangi bir açıklamaya rastlanmasa da, seyahatlerinin izah edilmesi kayda değer bir bilgidir. Taşköprüzâde Ahmed (Ö. 1553), "Ey-şakâ-iku'n-Nu'mâniyyetî Devleti'1Osmaniyye" adlı eserinde onu I. Murad (1362-1389) devri âlimleri arasında zikreder (2).

Tezkireci Ali de, Kühnü'1-Ahbâr'ında onun Orhan Bey (1326-1362) zamanında yaşadığını söyler. Bu konuda taradığımız eserlerin bir çoğundaki tarihler bu döneme aittir.

Hacı Bektaş Veli'nin doğumu ve vefatı konusunda Hacıbektaş ilçesi Halk Kütüphanesinde bulunan bir yazma eserde şu kayıt bulunmaktadır: "Hazine-i Celfle'den Şeref Vürüd olan tomâr-ı kebîrde muharrar olduğu üzere tarihî vilâdet-i şerifleri 606 (1209) olarak müdde-i ömr-i şerifleri 63 olmağla 669 (1270) senesi vefât-ı şerifleri muharrar olduğundan iş bu mahalle tahrir olundu (3). Aynı kütüphanede 119 no'daki Vilâyetnâme'de

(v.lb)Silsilenâme'den alındığı belirtilen Hacı Bektaş'ın 63 yıl yaşadığı ve 606/ 1209'da doğup 669/1270'de vefat ettiği kayıtları mevcuttur (4).

Vakıf kayıtlarından onun 690/ 1291 tarihmerinden önce vefat ettiği anlaşılmaktadır. 695 H.'de yazılmış bu vakfiyede Hacı Bektaş Veli'den "merhum" olarak söz edilmektedir(5). Bu konuda Bedri Noyan da, onun "Nuşabur"da doğduğunu, babasının İbrahim, annesinin Hatem (veya Hateme) Hatun olduğunu belirttikten sonra, Bektaşî kaynaklarında Hacı Bektaş'ın doğumunun "mürüvvet" sözünün ebced karşılığı (646/1248), "reft" karşılığı (680/1281), yaşama süresinin "Muhammed" karşılığı (92) ve Hakk'a yürüyüşünün karşılığı

(723/ 1325) veya karşılığı (738/ 1337) olarak verildiğini nakleder (6). Bu konuda bu tür ilmi araştırmalarda dikkate alınması gereken bir hususu da belirtmek gerekir. Velâyetnâme'de adı geçen, Mevlâna, Seyyir Mahmud-ı Hayrânî, Nureddin bin Cebe, Hacım Sultan vb. gibi birçok zâd XIII. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış kimselerdir.

Bu da bize Hacı Bektaş Veli'nin yaşadığı çağ hakkında (XIII. yüzyılın ikinci yarısı) tahminî bir fikir vermektedir. Genel olarak kaynaklarda verilen doğum tarihlerinin 1209-1248 arası, vefât tarihlerinin de 1270-1337 arası olduğu görülmektedir. Bu durum Hacı Bektaş Veli'nin XIII. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış olduğunu kesinleştirmektedir.

Velâyetnâme'de Hacı Bektaş'ın babasının "İbrahimü's-Sânî", annesinin ise Nişabur şehri âlimlerinden Şeyh Ahmed'in kızı olduğu yazılıdır. Bu hususta şu kayıtları görmekteyiz: Sultan İbrahimü's-Sânî ile Hatem 24 yıl evli kaldıkları hâlde çocukları olmaz. Sultan İbrahim, şehrin ileri gelenlerini toplayarak, bir erkek çocuğunun olması için dualar edilmesini, Kur'an-ı Kerim'den hatimler yapılmasını ister. Buna karşılık ihsanlarda bulunur. Bir hafta kadar hatimler yapılır, dualar edilir. Nitekim Hâteme Hatun Sultan İbrahim'den gebe kalır, müddeti dolunca da nur topu gibi bir erkek çocukları olur. Çocuğunun adını "Bektaş" koyarlar:

"Göricek yüzünü oğlunun o mâh

Adını Bektaş virdi onun şâh" (7) dediler.

2. Adı:

Vakfiyelerde ve diğer bazı kaynaklarda "Hacı Bektaş" olarak anılmasının daha sonraki hac'la ilgili kerâmeti dolayısıyla söz konusu olduğunu sanıyoruz. Ali'nin Kühü'1-Ahbâr'ı gibi daha sonra yazıları bazı kaynaklarda da Hacı Bek

--- 16 ---

taş'ın sadece bir kalâp olduğu nakledilir.

"Bektaş" kelimesi bazen "Bektaş", "Bekdeş", "Pettes" gibi farklı şekillerde yazılmıştır. Bu kelime, "eş, benzer, misil, muâdil" (8) anlamlarına gelmektedir.

Ayrıca "Âmedan-ı Tâife-i Bektaşiyân be-Hânkâh-ı Hâce-i Cihân" adlı bir yazmada "Bektaş"ın beş harf olduğu ve her beş harfin de mânâları şu şekilde ifade edilmektedir.

"Bektaş beş harfdür: Evvel harf, bâ'dur: Bâ bulûğa işaretdür, yani kişi kendünün zâtının esrarına vâkıf ve sıfatunun kârma ârif ola ki derecesi bâliğini bula, ki ol derece.....derecesidür. Üçüncü harftâ'dur: Tâ türâba işaretdür. Yani işi türâb misâli olup her kişinin pâmâli ola ve hiç kimse ile kıl u kâli olmayup gönlinde dünyâ eşgâli yir idinmeye. Fekr-la hâli hoş ola, tâ ki fukarâ menzilin bula. Dördüncü harf, elif dür: Elif uhuvvete

isaretdür. Ya'ni kişi kimse her mu'-mini yad bilmeyip uhuvvet eyleye âhiret için muhabbet ide müzâheret için" ki buyurmuştur. Resül Hazreti (a.nı.). Beşinci harf, Şin'dür: Şin şeyne işaretdür. Yeşn ar-la ola bi'ar olmaya ve a'mâl-i kubihaden perhiz idüp ahval-i sahiha ile temiz ola, tâ ki makâmın bula ki yirde vekarına dalel ve ârme zelev gelmeye (9).

Prof. Dr. Esad Coşan, "Bektaş"ın lâkap olduğunu, zirâ "o zamanlarda âlim ve asil kişilerin -İranlı veya başka bir soydan olsa bile- muhakkak dini mahiyette bir ismi bulunduğunu"(10) belirtmektedir.

Gerek Vilâyetnâmelerde, gerekse Hacı Bektaş'la ilgili diğer bazı eserler-de, Hacı Bektaş Veli için söylenen şu sıfatlar vardır: "Kutbu'1 Aktâb, mesned-i ul'lulilhâb, Sultânü'1-evliyâ, Burhâmü'1-asfîyâ, Fahr-i erbâb-ı Bâbul-lâh, Envârü'1-yâkin, Fatihü'1-evbâb-ı sülâle-i hazret-i sâhib-i sırr-ı ve'1-keşf, aşk deryası, Küşâde-i bâb-ı hikmet, Nesl'1 sâki-i kevser, sâhib-i keşf-i ledünnî, Fahr-ı ma'den-i erkân, Sultânü'1ârifin, ser-çeşme-i nûr-ı dîn, Tâcü'1ârifin, Gavsü'1-vâsılîn, Heykel-i nûrânî, Kutb-ı Rabbânî..." vb.

"Hacı" lâkabı ise, Vilâyetnâme'de yer alan bir kerâmet sonucu Bektaş'ın asıl adıyla birlikte anıla gelmiştir. Vilâyetname'ye göre, Hacı Bektaş'ın hocası Lokman-ı Perende Horasan'dan hacca gittiğinde; Arafat'ta vakfeye geçildiği zaman, arkadaşlarına: -Bugün arife, bizim evde şimdi bişi bişirirler demiş. Bu hâl Hacı Bektaş'a malûm olmuş, Lokman'ın evinde pişirileri bişiden bir tepsiye koyarak. bir dakika içinde Arafat'a ulaştırmış. orada bunu yemişler. Hac dönüşü Nişabûr halkı kendisini karşıladığı ve tebrik ettiği zaman, Lokman. "asıl Hacı olan Bektaş'tır, hepimiz onu kutlayalım" diyerek onun bu kerâmetini halka duyurmuştur (11) .

3. Anadolu'ya Gelişi:

Aslen Horasanlı olan ve Nişâbur şehrinde doğduğu bilinen Hacı Bektaş Veli şeyhinin dergâhında üç yıl hizmet ettik

--- 17 ---

ten sonra, şeyhinden emanetleri ve icazeti alır. Şeyhinin, "Müjdeler olsun ki Kutb'ul aktâblık" senindir; kırk yıl hükmün vardır. Şimdiye dek bizimdi, bundan sonra senindir. Biz bu yokluk yurdunda çok eğlenmeyiz, âhirete gideriz. Var, seni Rum'a saldık. Sulucakarahöyük'ü sana yurt verdik. Rûm abdallarına seni baş yaptık, demesiyle, Hacı Bektaş, Anadolu'ya gelmek için yola çıkar. Velâyetnâmedeki bu kayıt, tarihî kaynaklarca da doğrulanmaktadır.

Hacı Bektaş'ın Amasya, Kayseri, Sivas şehirlerine gittiği daha sonra Karacahöyük'e yerleştiği de Aşıkpaşazâde tarafından nakledilmektedir. Değişik kaynaklarda Hacı Bektaş'ın önce Necef, Kerbelâ, Bağdat ve bazı imamların makamlarını ziyaret ettiği; Şanı Kudüs, Halep, Gaziantep, Elbistan, Tarsus, Bozhöyük, Muğla Kalesi gibi birtakım yerleri de dolaştığı kaydedilmektedir.

Hacı Bektaş Veli, Sulucakarahöyük'e geldiği zaman İdris Hoca ile karısı Kutlu Melek (Kadıncık Ana)in misafiri olur, kendisinin ilk müritleri de bunlardır (12).

4. Vefatı:

Hacı Bektaş Veli'nin vefatı da doğumu gibi. ihtilâfıdır. Kaynakların çoğu onun 63 yıl yaşadığı H. 606 (1209)'da doğup H.669 (127:)de vefat ettiğini kaydetmektedir. Müritlerinin doğum tarihleriyle uyuşması açısından 1270'den sonra verilen tarihlerin de göz önünde

--- 18 ---

bulundurulması gerektiğini hatırlatarak onun kesin olarak 13. yüzyılın sonu ile 14. yüzyılın başına rastlayan tarihlerde vefat ettiğini söyleyebiliriz.

Aşık Paşazâde Tarihinde, Hacı Bektaş'ın kardeşi Menteş'in şehit edildiğini, Hacı Bektaş'ın Kayseri'den Karacahöyük'e geldiği ve mezarının orada olduğu kaydedilmektedir (13).

5. Mezarı:

Hacı Bektaş Dergâhı'nın üçüncü avlusu olan Hazret Avlusu'nun giriş kapısının karşısındaki bölümdedir.

Türbenin, Hacı Bektaş'ın ölümünden 242 yıl sonra (1582) Yasinabad Livası Emiri Murad bin Adullah tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır (14). Avlu kapısından sekiz basamak merdivenle aşağı inilir. Merdivenin karşısında asıl binaya giriş kapısı bulunmaktadır. Bu kapıya kadar yolun iki kenarında Dede, Baba ve Babagânın on iki tane mezarı vardır.

Hacı Bektaş Türbesi'nin Selçuklu mimarisinin güzel örnekleriyle işlenmiş mermer bir (Akkapı) medheli vardır. Buradan iki basamak merdivenle loş bir koridora girilir. Koridorun, sağ tarafında Kızılca Halvet (Çilehâne-Çile Damı) vardır. Halvet kapısının yanı karşısında yüklük şeklinde bir girinti vardır.

İkinci kapıdan "Kırklar Meydanı'na girilir. Kırklar Meydanı'na girilen kapının sağ tarafında Hacı Bektaş Veli'nin sandukasının bulunduğu yatırın giriş kapısı vardır. "Gök eşik"ten içeri girilince, tahminen 5X5 metre ebadında türbe ortasında Hz. Pîr'in yüksek sandukası görülür. Yatırda büyük bir azamet ve kutsallık vardır (15).

6. Eserleri:

Bilindiği gibi, yakın zamana kadar Hacı Bektaş Veli'ye ait olduğu bilinen eserlerin sayısı oldukça azdı. Fuat Köprülü, "Anadolu'da İslâmiyet" adlı makalesinde Hacı Bektaş Veli'nin bir Fatiha Tefsiri, bir Makâlât'ı bir de Farisi bir eseri olduğunu nakletmekte (16). Daha sonraki araştırmacıların Hacı Bektaş'a ait olduğunu söyledikleri eserler ise şunlardır:

a) Kitabü'1-Fevâ'id:

İstanbul Üniversitesindeki nüsha (Ty.55)da, anlatım üçüncü şahıs ağzından verilmektedir. Abdülbâki Gölpınarlı, bu eserin Hacı Bektaş Veli'ye ait olmayıp, Mesnevî, Nefehât... gibi bazı tasavvufi eserlerden iktibaslarla oluşturulduğunu söyler (17).

Eserin Üniversitedeki yazması Türkçe'ye çevrilmiş ve basılmıştır (18) . Eser muhteva olarak Makâlât'la çok büyük benzerlikler göstermektedir. Prof. Dr. Esad Coşan, eser hakkındaki mütealâlarını belirtirken, eserin, gerçekten Hacı Bektaş'la ilgili olduğunu, ancak "eserin muhtelif ilâve ve tahrifler ile asli hüviyetinden uzaklaştığı"nı (19) söyler.

b) Fatiha Suresi Tefsiri:

Hacı Bektaş Veli'nin böyle bir eseri bulunduğunu ilk defa Fuad Köprülü haber vermiştir. Ancak o da Bahâ Sa'id Bey'in verdiği ma'lumata dayanır. Bahâ Sa'id Bey, sonradan yanan Tire Kütüphanesi'nde Hacı Bektaş'a ait bir tefsir-i Fatiha olduğunu söylemiştir (20). Prof. Dr. Esad Coşan ise, "Tire Kütüphanesine gittiğini, fakat eserin ne nüshasına ne de eserle ilgili bir kayda rastlayamadığını belirtmektedir (21).

Mutasavvıfların bilhassa Fatiha, Yasin-i Şerif tefsiri gibi birtakım tefsirler yapmaları Hacı Bektaş'ın da böyle bir eseri bulunabileceğini muhtemel kılıyor.

c) Şathiyya:

Hacı Bektaş Veli'nin iki sayfa kadar tutan bir şathiyyesi olduğunu yine Abdülbaki Gölpınarlı nakletmektedir. 1680 yılında Enverî mahlası Hurufî ve Nakşî bir müellif tarafından nazım ve nesir karışık olarak "Tuhfetü's-Salikîn" adıyla

--- 19 ---

şerhedilen bu eserin yeri bilinmiyor. Bu konuda, Türk Ansiklopedisi'nin "Bektaş" maddesinde sınırlı bilgi veren A. Gölpınarlı, eserin bulunduğu yeri zikretmemiştir.

ç) Hacı Bektaş'ın Nasihatleri:

Hacı Bektaş Veli'ye ait nasihat ve vasiyetler, bir nüshası Hacıbektaş İlçesi Halk Kütüphanesi Ktp. no:29'da kayıtlı olan ve Dedemoğlu tarafından yazılan "Akâid-i Tarikat"ı müteakiben kaydedilmiştir. Nasihatların İstanbul Arkeoloji Müzesi Ktp.no: 891'de kayıtlı "Mecmuatü'r-resâil" içinde eksik olarak bulunduğu da bilinmektedir.

Bu nasihatların gerçekten Hacı Bektaş'a ait olup olmadığı konusunda kesin bir delil bulunmamaktadır.

d) Besmele Şerhi:

Bir nüshası Manisa Kütüphanesi'nde bulunan bu eser Türkçe olarak kaleme alınmıştır.

Eser, Hacı Bektaş Veli Besmele Tefsiri adıyla neşredilmiştir (22).

Hacı Bektaş Veli bu eserinde besmelenin mânâ ve ruhunu yorumlar. Bunu yaparken de ayet, hadis ve birtakım kıssalardan deliller getirir.

e) Hacı Bektaş'a ait olduğu söylenen diğer eserler:

Abdülbaki Gölpınarlı tarafından Hacı Bektaş'a ait bir "Hadis-i Erba'în Şerhi" bulunduğu nakledilmiştir (23). Ayrıca, "Makâlât-ı Gaybiyye ve Kelimât-ı Ayniyye" adlı bir diğer eserin de ona ait olduğu söylendiği halde esere dair herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

Hacı Bektaş'a atfedilen şiirlerin de, esasen "onun enfes evlâdı olarak bilinen ve İdris Hoca ile Ana Hatun soyundan gelen üç tane Bektaş Çelebi'den ilki olan Zekr-nûş Yusuf Bali oğlu Bektaş Çelebi (1554-1580)'ye ait olduğu muhtemel görülmektedir." (24)

Hacı Bektaş Veli'nin "Hunda-nâme" ve "Üssü'1-Hakikâ" adlı eke eserinin daha olduğu söylenmekteyse de, şimdiye kadar hiçbir nüshasına rastlanılmaması, bizim bu eserlerin kimliği hakkında bir yargıda bulunmamızı güçlendirmektedir(25).

f). Makâlât:

Prof. Dr. Esad Coşan tarafından neşredilen Makâlât'ın (26) aslı, Arapça'dır. Velâyetnâme'de "Said Emre'nin Makâlât'ı Türkçe'ye çevirdiği söylenir. Oldukça zengin bir nüsha özelliğine sahip olan eserin aynı zamanda manzum ve mensur türleri de bulunmaktadır.

Makâlât'ın ona ait olduğu konusunda hiç şüphe bulunmamaktadır. Çeşitli dini ve tasavvufi meselelerin çok açık bir şekilde ele alındığı bu eserin asıl önemli özelliği, Hacı Bektaş Veli'nin şimdiye kadar tanıtıldığı gibi Şîf-Batînî bir kişilikte olmayıp, aksine şeriate bağlı bir mutasavvıf olduğunu açıkça göstermesidir.

Makâlât bilindiği gibi, dört kapı-kırk makam tertibi üzere kaleme alınmıştır. Bu tertip, Ahmed Yesevi'nin "Fakrnâme"siyle hemen hemen aynıdır (27). Dört kapı (şeriat-tarikat-ma'rifet-hakikat) kırk makam anlayışı Türk mutasavvıflarının kabul ve takip ettikleri bir sülûk anlayışıdır. Makâlât, bu özelliğiyle, Fakr-nâme'nin bir şerhi gibidir. Bir Hacı Bektaş muakibi olan Yunus Emre de, şiirlerinde bu sülûk usulünü oldukça geniş olarak ele almıştır.

Bu da bize göstermektedir ki Türkistan'da Ahmed Yesevi ile başlayan tasavvuf hareketi, Anadolu'da Hacı Bektaş Veli ve Yunus Emre ile hayat bulmuştur. Bu üç gönül adamı fikirleri itibariyle birbirini takip eden ve bütünleyen bir zincirin halkalarıdır.

Notlar:

(1) Eflâkî, Menâkıbu'1-Ariün, (Çev: Tahsin Yazıcı), c. I.

(2) Eş-şakâ'iku'n-Nu'mâniyye fi Ulemâ-i Devleti'1-Osmaniyye, Taşköprüzade, inceleme ve notlarla neşreden: Ahmet Subhi Furat, Edebiyat

--- 20 ---

Fak. Bas. İst., 1985.

(3) Hacı Bektaş Veli, Makâlât, (Haz: Prof. Dr. Esad Coşan), Sehâ Neşriyi, Ank. 1986.

(4) Ayrıca bkz. Türk Ansiklopedisi, C.6, s.32. (5) Ali Emiri, Tarih ve Edebiyat Mecmuası, 20, s. 670.

(6) Bedri Noyan. Bektâşilik, Alevilik Nedir?, Ank. 1985.

(7) Gölpınarlı, Velâyetnâme, s. 1-4.

(8) Tarama Sözlüğü, TDK, yayım, Ankara, 1967. c. IV. s. 5.

(9) Günay Kut, T.D.A. Yıllığı, Belleten, 1971, s. 230.

(10) E. Coşan, Makâlât, s. XXI.

(11) Abdülbaki Gölpınarlı, Vileyetnâme, İst., 1958, s. 5; H. Duran, a.g.e., s. 22-23.

(12) Bak. H. Duran, a.g.e., s. 23-24. (13) Bak. a.g.e., s. 25.

(14) Tarım. C.H., Kırşehir Tarihi. Kırşehir 1968. s. 186, yine bkz. Noyan, Bedri, a.g.e., s. 42.

(15) Geniş bilgi için bkz. Bedri Noyan, Hacı Bektaş'ta Pirevi ve Diğer Ziyaret Yerleri, İzmir, 1964: H. Duran, a.g.e., s. 25-26.

(16) Bkz. Fuat Köprülü "Anadolu'da İslamiyet", Mîhrâb, s. 86.

(17) Türk Ansiklopedisi "Bektâş" maddesi.

(18) Hazret-i Hünkâr Hacı Bektaş Veli'nin Vasiyetnâmesi, Kitabü'1-Fevâ'id. LÖ., Dizergonca Matb., İst. 1959.

(19) Makâlât, s. XXXIX.

(20) Köprülü, Les Origines du Bektachisme" ayrı basım, s. 23. "Anadolu'da İslâmiyet", s. 86. (21) Makâlât. s. XL.

(22) Hacı Bektaş Veli, Şerh-i Besmele (Yayma hazırlayan: Rüşdü Şardağ) Kültür Bakanlığı. Ank. 1989.

(23) Abdülbaki Gölpınarlı, Yunus Emre. s. 302.

(24) Abdülbaki Gölpınarlı. Alevî-Bektaş'i Nefesleri, s. 11; Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Vakfı; Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli. Ank. 1988, s. 48.

(25) Bak: H. Duran. a.g.e., s. 28-30.

(26) Makâlât, Seha Neşriyat, Ank. 1986.

(27) Bu benzerlikler için bkz. Abdurrahman Güzel, "Ahmed Yesevi'nin Fakr-nâmesi ile Hacı Bektaş Veli'nin Makâlât'ı arasındaki Benzerlikler" Milletlerarası Ahmed Yesevi Sempozyumu Bildirileri, Ank. 1982. s. 33-43'den ayrı basım.

TÜRK KÜLTÜRÜ VE HACI BEKTAŞ VELİ VAKFI YAYINLARI'ndan

TÜRK KÜLTÜRÜ VE HACI BEKTAŞVELİ

Fiyatı: 50.000.-TL

İSTEME ADRESİ: Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi Gazi Eğitim Fakültesi D Blok Teknikokullar/Ank. Tel: 222 70 16